

Карина Володимирівна ЧЕПЕЛЯК,
*слухач гр. МП - ДР 021 факультету підготовки
фахівців органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

*Науковий керівник:
доцент кафедри криміналістики та
домедичної підготовки ФПФОДР
к.ю.н., доцент*

Віктор Миколайович ПЛЕТЕНЕЦЬ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ДО ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНЬОГО

Складність допиту неповнолітніх обумовлена вмінням своєчасно зорієнтуватися в конкретній ситуації, правильно визначати напрями, задавати питання, використовуючи при цьому відповідні тактичні прийоми, прогнозуючи можливі результати.

Допит неповнолітніх є цікавим феноменом, адже наділений власною специфікою, яка визначається віковими особливостями, а також своєрідною психологією. Саме тому, криміналістикою розробляються особливі тактичні прийоми, обумовлені додатковими процесуальними гарантіями.

Оскільки розглянута тематика не нова, вона знаходить широке напрацювання серед досягнень вчених, в зокрема: Р. С. Белкіна, В. К. Весельського, В. М. Василева, А. В. Дулова, Н. І. Єнікеєва, В. О. Коновалової, В. В. Кошинець, В. Г. Лукашевича, Н. І. Порубова, М. В. Салтевського, К. О. Чаплинського, В. Ю. Шепітько, Н. П. Яблокова та багатьох інших.

Належна підготовка до проведення слідчих (розшукових) дій, в тому числі і допиту є загальноприйнятою думкою серед вчених. Як зазначає Л. Є. Орбан-Лембрик, успіх допиту визначається саме підготовчою роботою слідчого,

найважливішими моментами якої є: створення інформаційної бази допиту (доскональне вивчення матеріалів кримінального провадження, вивчення особистості допитуваного, підготовка необхідних доказів, отримання консультацій у фахівців-експертів; складання плану допиту (формування мети допиту і сукупності питань, визначення доцільних прийомів психологічного взаємодії з допитуваним, вивчення можливих прийомів психологічного впливу на допитуваного, визначення місця застосування прийомів психологічного впливу на допитуваного, визначення часу проведення допиту) [1, с. 275].

Говорячи про планування допиту неповнолітніх, варто звернути увагу на процесуальний статус допитуваного. При цьому будуть значно відрізнятися між собою умови, місце, час, тактичні прийоми, а також обстановка проведення такого допиту. З цього приводу М. І. Порубов зазначає, що неповнолітніх бажано допитувати в умовах, максимально наближених до їх повсякденних, так як в приміщенні робочого кабінету слідчого опитувані позбавляються сміливості, довіри, іноді виявляють страх [2, с. 189].

В ході підготовки слідчий повинен визначати час проведення з урахуванням добових біоритмів неповнолітнього допитуваного. Від цього залежатиме хід, зміст та результативність проведення допиту. Не меншого значення набуває й час проведення допиту. Так, неповнолітнього підозрюваного доцільно допитувати невідкладно, що обумовлено мінімізацією можливості стороннього тиску з боку зацікавлених осіб. Стан емоційного збудження допитуваного є прийнятним моментом для початку допиту. Відразу після скоєного протиправного діяння особи, що його скоїли, дуже часто переживають і не встигають розробити досить переконливі аргументи на свій захист [3, с. 37]. Як наслідок вербальні і знакові мови матимуть яскраво виражений характер для їх зчитування слідчим. Можливість виявлення знаків, як зазначає В. М. Плетенець, передбачає можливість співробітників

правоохоронних органів вловлювати ці прояви. Тобто вміння бачити, а не просто дивитися і правильна інтерпретація знаків реалізується уповноваженою особою в ході розслідування кримінальних злочинів [4, с. 33]. При плануванні проведення допиту неповнолітнього підозрюваного необхідно створити такі умови, щоб допитуваний розумів, що він повинен давати тільки правдиві свідчення.

Вищесказане дозволяє зробити висновок, що для успішної боротьби зі злочинністю необхідно якісно проводити слідчі (розшукові) дії, серед яких центральне місце займає допит. Ефективність його проведення полягає в неухильному дотриманні процесуальних норм, володінні на високому рівні знаннями психології неповнолітніх, арсеналом тактичних прийомів і т.п., належній підготовці. Це є необхідною умовою для отримання повних і об'єктивних показань неповнолітнього у відповідному кримінальному провадженні.

Перелік використаних джерел

1. Орбан-Лембрик Л. Е. Юридична психологія: навчальний посібник / Л. Е. Орбан-Лембрик, В. В. Кощинець. – Чернівці : Книги – XXI, 2007. 448 с.
2. Порубов Н. И. Допрос: процессуальные и криминалистические аспекты : монография / Н. И. Порубов, А. Н. Порубов. – М. : Юрлитинформ, 2013. 304 с.
3. Лукашевич В. Г. Тактика общения следователя с участниками отдельных следственных действий : учебное пособие / В. Г. Лукашевич. – Киев : НИиРИО КВШ МВД СССР им. Ф. Э. Дзержинского, 1989. 88 с.
4. Плетенець В. М. Можливості використання семіотики у виявленні та подоланні проявів протидії досудовому розслідуванню. *East European Scientific Journal (Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe)*, 2020. № 9(61). С. 32-35.